

ДИСКУРСЪТ: НАСОКИ ЗА ЛИНГВОДИДАКТИКАТА

Донка Мангачева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Натрупването, развиването и прилагането на познанията за езика (чужд или роден) се основават не само на контакт с автентичния дискурс, но и на подробната му интерпретация. Теоретичните постановки на дискурсивния анализ са опора в процеса на чуждоезиково обучение и са в помощ при пълноценното разбиране на текстове в оригинал и усвояването на езика чрез изпълнение на конкретни задачи. Тази статия представя основен набор от понятия и преглед на схващанията за употребата на езика, ролята и значението му в непосредствения му контекст, както и в осмислянето на интеракцията, която е съществен фактор за усвояването на езика (в устна и писмена форма) и създаването на различни комуникативни умения.

Keywords: discourse, communicative fragment, move, intervention, turn, communicative episode, theme, discursive unit, sequence, interpretation, enunciation

Под дискурс се разбира най-кратко „прагматизиран текст“ (Димитрова, 2009: 13, 228). Неговият поток може да бъде сведен до разнообразни абстрактни структури и смислови обеми. Една от възможностите е раздробяване на отрязъци, изговаряни от различни хора, при което се анализира структурата на дискурса, следи се дали темата прави рязък скок, „плава“ от един обект към друг (съвсем независимо от редуването) или се задържа върху текущ топик, и се отчитат знанията за строежа на света (Хъдсън, 1995: 172–176).

На това равнище всяко включване в словесния обмен представлява функционален речев (комуникативен) фрагмент, който се подчинява на топикална и прагматична кохерентност (Van Dijk, 1980; Van Dijk, 1983a; Van Dijk, 1985). В диалогичния контекст речеви акт вече не се разглежда като изолирано действие или носител на определена извънречева стойност, а като *проявление* в интерактивна поредица (Allwood, 1977), оптимален *ход* за реализация на дадена цел (Van Dijk, 1983a) или *ход* (*стъпка*) в един по-общ процес, ориентиран към създаването на цялостен речев продукт или текст (Добрева & Савова, 2004: 49). Интеракцията, отразена чрез размяната на реплики/ходове, е организирана като кохерентна, смислена *поредност* (*верига, серия*) (*sequence*) (Coulthard & Brazil, 1992; Moeschler, 2002; Schegloff, 2007: 2)¹⁾. Под *ход/намеса* (*move/intervention*) се разбира приносът на даден говорещ към определен обмен – той е изпълнение на релевантно за цялата езикова игра дейс-

тивие (Goffman, 1981) – интерактивно и същевременно автономно звено в между-субектното взаимодействие, който не съвпада непременно с репликата (тя, на свой ред, може да обхваща един или повече ходове) (Kerbrat-Orecchioni, 1997). Затова *комуникативният ход* (преводен термин на turn, move, intervention) се възприема като минимална конверзационна единица. Съществува, разбира се, и по-широко схващане, а именно, че ходът може да отговаря на едно или повече изречения, както и на една или повече реплики (Johnstone, 2002: 74).

Диалогичното репликово единство се простира върху две последователни реплики (произнесени от различни говорещи), съдържащи един или повече изкази, обвързани по смисъл като равностойни части на словесния контакт, независимо от конкретното им съдържание. За граница между двете включвания се приема сигналът (най-често пауза) за смяна на говорещия (изразена в изследвания корпус с подходяща пунктуация). Отделната реплика не може да се разглежда като минимална единица на разговор, тъй като комуникацията предполага двустранен процес, който се оказва завършен едва при произнасянето на реплика от друг говорещ, която е свързана с предходната реплика. Началната реплика вметва комуникативен ход за откриване на взаимодействие (обмен), а ответната – становище относно възприемането на предложеното взаимоотношение. По този начин се оформя кратък *комуникативен епизод*²⁾, или съвместно действие на говорещ и слушател, които водят диалог по дадена *тема/топик* (Tuomela, 2000: 163). Анализираното единство има за организиращ център кооперацията между комуникантите, затова тематичната цялост може да се приеме за *колоквиален период*, който изгражда *разговорна миниатюра* (Йотов, 2001).

Общо погледнато, всяко участие в речевото събитие е опит за установяване или продължаване на даден междуличностен контакт, затова комуникативното действие е преди всичко социално, а не строго интенционално³⁾. То има интерактивен заряд, защото е брънка в планирането на диалогична серия, регулираща, на свой ред, интерпретацията му. Затова един от ключовите въпроси в изследването на речевия акт (в случая действието за отговор) засяга неговата тактическа функция в синтагматичните модели на дискурса и по-точно начина, по който определена единица предшества, следва или се свързва с друга (Sinclair & Coulthard, 1975: 14; Sinclair & Coulthard, 1992). Тази нишка в анализа е наложителна, защото изказът, като продукт на даден речев акт, принадлежи на измеренията на дискурса с определена роля – от *комуникативна единица* той се превръща в *дискурсивна единица* (Moeschler, 2002). Тогава обаче проличават ограничените възможности на традиционния дискурсивен анализ, защото, както отбелязва самият Мьошлер, тази методология е неспособна да обясни специфичните проблеми на интерпретацията и верижността (Moeschler, 2002). Разбира се, диалогичната цялост (и в частност репликовото единство) не се базира единствено на конвенции за последователност в говоренето, а и на прагматични принципи за ефективност и внимание към действията на другия (Power & Dal Martello, 1986). Явлението е много точно определено

от Бахтин: „Всеки изказ е построен с оглед на възможните реакции за отговор, за които всъщност е създаден и е свързан „не само с предходните, но и с последващите брънки от веригата на разговора (Bakhtin, 1986). Това означава, че при оформяне на изказа си говорещият се опитва да предопредели отговора, затова се опитва да действа в съответствие с отговора, който предусеща. Същото схващане е в основата на концепцията за прагматична кохерентност и взаимообусловеност на словесните действия, съставлящи единна структура от прагматични ходове. Произнесени изолирано един от друг, нито предпоставящият, нито следващият акт биха имали уместно присъствие в даден прагматичен контекст, защото са „локално обвързани“ както един с друг, така и с очакванията на говорещите (Van Dijk, 1980; Van Dijk, 1985). Всяка реплика в диалогичното единство има не само ретроспективно тълкуване, а и проспективна релевантност – всяка начална реплика предполага отговор, а всеки отговор указва на какво действие отговаря първата реплика (Schegloff, 2007: 20–21). Тематичната връзка между тях обаче се установява едва с поглед назад, понеже нито един от участниците във взаимодействието не би могъл да знае със сигурност в какво ще се състои следващият комуникативен ход (Goffman, 1981). На всеки етап от развитието на комуникативния социален контекст изникват допълнителни социални интерпретации на речевото действие. Това спомага за натрупването на *дискурсивната* (т.е. *интертекстуална*) *памет* (Maingueneau, 1997: 69). Един и същ изказ може не само да бъде изтълкуван различно от различен слушател, но и да промени стойността си по време на разговора в съответствие с колебанието или непостоянството на адресата (Van Dijk, 1983a; Kerbrat-Orecchioni, 1997). Трябва да се има предвид и че реконструкцията на смисъла е винаги целокупна и приблизителна – няма универсална процедура за неговото изясняване. Посланието може и да не бъде проумяно напълно, а емпиричното ограничение произтича от факта, че „няма „сигурен“ начин за откриване на смисъла, т.е. не съществува техника на разбиране, която да служи като алгоритъм (Coseriu, 2007: 253). Или с думите на Моерман: „Аз не вярвам, че съставните части на смисъла може да се опишат, и съм убеден, че не може да се опишат предварително. Интерпретациите, които говорещите правят, са всъщност постфактум. Всеки изказ и всеки от неговите компоненти събуждат онези елементи, от които говорещите (и грубо ние) се нуждаят за тълкуването. Не може да се каже: „С тези 6, 600, 6ⁿ признака всички значения стават ясни, всяка интерпретация – предвидима“ (Moerman, 1988: 7). Това се има предвид и при описанието на езиковите форми, затворени в рамките на речев отрязък от междуличностното взаимодействие. Прагматичният прочит отнася явлението към „неосезаемите страни“ на вербалната дейност (вярвания, убеждения, знания, намерения и др.), защото в тази предметна област употребата на езика се разглежда като универсална човешка способност и активност, свързана с интерпретацията на неезикови елементи (Haberland & Mey, 2002). Анализът на дискурса обособява като основна единица за изследване на речевия акт естествените верижни последователности, а не изолирани или преднамерено конструирани изкази (на каквито се базира тео-

рията на речевите актове). В тази светлина словесната реакция може да бъде обяснена като отговор на друг изказ и да бъде описана във формален аспект. Рамката за изследване на дискурса с лингводидактична цел е дуплановата комуникативна структура – диалог, ограничен до два съставни (конститутивни) блока, или функционални части в линейна последователност и тематично обединение. Прагматичните постановки за интерпретация на комуникативното поведение може да хвърлят светлина върху естеството на извършеното речево действие и евентуалните причини за неговия подбор. Така от теорията на речевите актове ще се включи тезата за комуникативното действие като волева, преднамерена изява на комуникативната компетентност (което не е в ползрението на формалисткия анализ на разговора), но поставена в интерактивни речеви структури (което теорията на речевите актове не може да обхване). Тази програма се стреми да обхване комплексната същност на дискурса и да я пречупи през концептуалната основа на прагматиката (контекст, интенция, инференция). Допълнителни критерии за анализ присъстват в когнитивния модел на Ван Дейк, който включва: 1) фонетични и фонологични връзки между отделните равнища на интерактивната верига (изречения, ходове, реплики); 2) морфологични и лексикални особености на веригата; 3) синтактични явления и връзки; 4) семантични връзки (локална и глобална семантична кохерентност); 5) прагматични характеристики на диалога (локална и глобална прагматична кохерентност); 6) интерактивно управление на диалога; 7) социокултурни особености на интерактивната верига (участници и контекст) (Van Dijk, 1983a). По отношение на вътрешното устройство на комуникативната цялост може да се приложи структурен анализ на диалога. Тогава всяка вербална интеракция следва да се разглежда като поредност от събития, чийто *набор* (set) съставя текст – съвместно произведен, подчинен на правилата за вътрешна кохезия и показателен за конкретното взаимоотношение между говорещите. Специалното организационно равнище на диалога, на което се установява семантична и прагматична кохерентност в различима структурна единица, се отнася към *репликата*. По-ниско в йерархичната формация на диалога се подрежда речевият акт (преразгледан и адаптиран в някаква степен към пространството на разговора), а като висша единица стои разговорът като цяло⁴). Ключовото понятие в диалогичната композиция е *обменът* (exchange), който се осмисля не като поредност на реплики, а като прагматично дефинирана група единици. Най-малката *диалогична единица* (dialogal unit) е изградена от *ходове/намеси* (moves/interventions). Под *намеса* следва да се разбира приносът на даден говорещ към определен обмен – тя не съвпада непременно с репликата (която, на свой ред, може да обхваща един или повече ходове) (вж. Kerbrat-Orecchioni, 1997).

Общата отличителна черта на очертаната дискурсивен подход е, че вижда в смисъла на посланието разбирането, което участниците „показват един на друг“ във верижната организация на речевата дейност. Тази перспектива на анализ набляга не толкова на прагматичната сила на изказа, колкото на неговата значимост за развитие на диалога, и обяснява как разпознаването на конкретната му роля като инте-

рактивно звено може да спомогне за интерпретацията на изказа. В това отношение анализът на дискурса/разговора се противопоставя напълно на прагматиката на речевите действия, защото „обяснява какво означава даден изказ според това, какъв отговор е получил“, а не „какъв отговор е получил даден изказ според това, което означава“ (Kasper, 2006). Начело неизменно е разбирането за речевата дейност като отражение на междуличностните отношения. А тя, както уместно отбелязва Гофман, не се свежда до конструирането на реплики, а почива на *поредността (верижността)* във взаимодействието, в която водещо е невербалното действие (Goffman, 1981: 39). Словесният израз е средство за изрично маркиране (или „разместване“) на събеседниците на базата на предшестващо или успоредно протичащо невербално взаимодействие: думите се „напасват“ към тази последователност, но не са нейната същност. В дискурсивното образувание (диалогичното репликово единство) изказът разкрива какво извършва говорещият, когато се обвързва с дадено речево действие, а не как се обвързва с това, което казва (както е заложено от класическото виждане за единичните речеви актове). Поради същата причина Юрдхайм обобщава, че не субектът предизвиква изказа (освен в чисто физически смисъл), а изказът предизвиква субекта, разбрано като позиция на субекта (Юрдхайм, 1998: 227). В широк смисъл това може да се разбира като двойна, едновременно активираща се зависимост между субекта и изказа – те се „създават“ един друг в различни отношения. Така изказът (отъждествен с ход или принос във вербалната интеракция) служи за отправна точка на повече организационни равнища: обратна връзка, право на думата (регулиране на реда на говорене), функционална интенционална структура (комуникативен акт), поведенческа форма с конкретен езиков облик, идентификация като принос (или част от принос) в интеракцията, свързан с определен резултат (Allwood, 2000). Всяка реплика се разбира като реализация на определен подход във взаимодействието, съзнателно избран и маркиран като тактически функционално свързани ходове⁵⁾. На тактическо равнище в комуникативното пространство се разграничават експлицитно или имплицитно изразяване на съответната мотивация във взаимодействието (директна или индиректна дискурсивна тактика (референция)) (Vucheva, 2008: 212–213). Изказите изразяват актове на различни равнища на абстракция, затова анализът следва да отчете не само съдържанието на изказа за отговор (осъзнатото значение на речевото действие), но и неговото място в диалогичната перспектива, зададена от предходния изказ, или в широк смисъл в неговия контекст. Позицията, в която се вписва всеки *ход*, има определена роля в структурирането на двустранния дискурс, поднесен в минималната или разгърнатата диалогична единица.

Изказът като полифункционална знакова проява на социалния субект в диалогичния цикъл е интегративна единица на индивидуалната речева дейност – средоточие на много съществени величини: кооперативна нагласа, комуникативно поведение, ценностна ориентация, резултат от социалната дилема, избран прагматичен ход с диалогична значимост и транзакционална проекция.

Обединяването на тези параметри осигурява допълнително разслояване на речевите актове в репликата, позволяващо да се открие позицията на конкретния говорещ като мотивация и отношение към предложеното взаимодействие, неговият принос за структурирането на диалога и общият интерактивен ефект.

БЕЛЕЖКИ

1. Концепцията за редуване в говоренето и оформянето на реплики е първоначално изложена от Сакс и др. (Sacks et al., 1974).
2. Понятието се среща и в разработките на Ван Дейк, но с различно съдържание: *епизодът* е семантична единица на дискурса, която се реализира повърхнинно като *параграф* (Van Dijk, 1981).
3. При социалното действие, за разлика от интенционалното, даден комуникант може невинаги да е наясно какво иска да постигне със своето участие (Стаменов, 1991: 58).
4. Такова е разбирането и на Моерман, според когото базовата метрика в анализа за разговора е конструктивното единство от реплики (Moerman, 1988: 3–4).
5. Подобно разделение присъства и в други съвременни разработки: речевите стратегии определят начина и средствата за постигане на комуникативната цел, а на практика се свеждат до последователност от семантични, прагматични и стилистични и т.н. ходове (Van Dijk, 1983b; Van Dijk, 1985; Вучева, 2006: 247–261; Димитрова, 2009: 182–184).

ЛИТЕРАТУРА

- Бахтин, Михаил М. (1979). *Проблеми поэтики Достоевского*. Москва: Советская Россия.
- Вучева, Евгения. (2006). *Един интегрален модел на речта: равнища, единици и категории. Поглед към лингвистиката на речта*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Димитрова, Стефана. (1991). Към въпроса за изграждането на речеви формации в различни комуникативно-прагматични ситуации (с. 12–52). В: Димитрова, Стефана (ред. и съст). *Прагматика на текста*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.
- Димитрова, Стефана. (1995). Проблеми на значението и текстови категории (с. 9–46). В: Димитрова, Стефана (ред.). *Лингвистика на текста*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.
- Димитрова, Стефана. (2009). *Лингвистична прагматика*. София: Велес.
- Добрева, Елка & Савова, Ивелина. (2004). *Текстолингвистика*. Шумен: Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“.
- Звегинцев, Владимир А. (1976). *Предложение и его отношение к язы-*

- ку и речи. Москва: Издательство Московского университета.
- Йотов, Цветан. (2001). Още веднъж за познавателните възможности на сравнително-типологичния метод (Образът на устноразговорния дискурс в огледалото на музикалната теория) (с. 208–239). В: Делева, Надежда & Липовска, Анна (съст.). *Слово. Юбилеен сборник, посветен на проф. Червенкова*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Каган, Мойсей С. (1988). *Мир общения: Проблема межсубъектных отношений*. Москва: Политиздат.
- Карагьозова, Снежина. (1991). Прагматика на отказите в българския език (с. 175–181). В: Димитрова, Стефана (ред. и съст.). *Прагматика на текста*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.
- Падучева, Елена В. (1982). Прагматическите аспекти свързаности диалога. *Известия АН СССР. Серия литературы и языка*, 41(4), 305–313.
- Падучева, Елена В. (1985). *Высказывание и его соотносительность с действительностью (Референциальные аспекты семантики местоимений)*. Москва: Наука.
- Стаменов, Максим. (1991). Проблемът за представянето и интерпретацията на субекта в структурата на диалога (с. 53–82). В: Димитрова, Стефана (ред. и съст.). *Прагматика на текста*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.
- Узнадзе, Дмитрий Н. (2004). *Общая психология*. Санкт Петербург: Питер.
- Фатер, Хайнц. (2002). *Увод в езикознанието*. София: Труд.
- Хабермас, Юрген. (1999). *Философия на езика и социална теория (Избрани студии)*. София: ЛИК.
- Хъдсън, Ричард А. (1995). *Социолингвистика*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Юрдхайм, Хелге. (1998). *Наука за четенето*. София: Пет плюс.
- Allan, Keith. (1986). *Linguistic Meaning* (2). New York: Routledge & Kegan Paul.
- Allwood, Jens. (1977). A critical look at Speech Act Theory (pp. 53–99). In: Dahl (Ed.). *Logic, Pragmatics and Grammar*. Lund: Studentlitteratur.
- Allwood, Jens. (2000). An activity-based approach to pragmatics (pp. 47–80). In: Bunt, Harry & Black, William (Eds.). *Abduction, Belief and Context in Dialogue*. Amsterdam: John Benjamins.
- Alston, William P. (2000). *Illocutionary Acts and Sentence Meaning*. Ithaca: Cornell University Press.
- Bakhtin, Mikhail M. (1986). The Problem of Speech Genres (pp. 60–102). In: Emerson, Caryl & Holquist, Michael (Eds.). *Speech Genres and*

- Other Late Essays*. Austin: University of Texas Press.
- Beebe, Leslie M., Takahashi, T. & Uliss-Weltz, Robin. (1990). Pragmatic transfer in ESL refusals (pp. 55-73). In: Scarcella, Robin C., Andersen, Elaine S. & Krashen, Stephen D. (Eds.). *On the development of communicative competence in a second language*. Cambridge MA: Newbury House.
- Bloomfield, Leonard. (1933). *Language*. New York: Henry Holt and Co.
- Bohm, David. (1996). On Dialogue (pp. 6-47). In: Nichol, Lee (Ed.). *On Dialogue: David Bohm*. London: Routledge.
- Brown, Gillian. (1995). *Speakers, listeners and communication: explorations in discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, Cambridge.
- Coseriu, Eugenio. (2007). *Lingüística del texto: Introducción a la hermenéutica del sentido*. Madrid: Arco/Libros.
- Coulthard, Malcolm & Brazil, David. (1992). Exchange Structure (pp. 35-49). In: Coulthard, M. (Ed.). *Advances in Spoken Discourse Analysis*. London: Routledge.
- Davidson, Judy. (1984). Subsequent versions of invitations, offers, requests and proposals dealing with potential or actual rejection (pp. 102-129). In: Atkinson, Maxwell & Heritage, John (Eds.). *Structure of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gaines, Robert N. (1979). Doing by saying: Toward A theory of perlocution. *Quarterly Journal of Speech*, 65, 207-217.
- Goffman, Erving. (1981). Replies and Responses (pp. 5-77). In: *Forms of Talk*. Oxford: Basil Blackwell.
- Haberland, Hartmut & Mey, Jacob L. (2002). Editorial: Linguistics and Pragmatics, 25 years later. *Journal of Pragmatics*, 34(12), 1671-1682.
- Holdcroft, David. (1992). Searle on Conversation and Structure (pp. 57-77). In: Parret, Herman & Verschueren, Jef (Comp.). *(On) Searle on Conversation*. John Benjamins B. V.
- Jacobs, Scott. (2002). Language and Interpersonal Communication (pp. 213-240). In: Knapp, Mark L., & Daly, John A. (Eds.). *Handbook of Interpersonal Communication*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Johnstone, Barbara. (2002). *Discourse Analysis*. Malden MA: Blackwell Publishing.
- Kasper, Gabriele. (2006). Speech acts in interaction: Towards discursive pragmatics (pp. 281-314). In: Bardovi-Harlig, Kathleen, Félix-Brasdefer, J. César & Omar, Alwiya (Eds.). *Pragmatics and Language Learning*. Vol. 11. Honolulu HI: National Foreign Language Resource Center.

- Kerbrat-Orecchioni, Catherine. (1997). A Multilevel Approach in The Study of Talk-in-Interaction. *Pragmatics*, 7(1), 1–20.
- Korzybski, Alfred. (1958). *Science and Sanity: An introduction to non-Aristotelian systems and general semantics*. New York: Institute of General Semantics.
- Kurzon, Dennis. (1998). The speech act status of incitement: Perlocutionary acts revisited. *Journal of Pragmatics*, 29, 571–596.
- Maingueneau, Dominique. (1997). *Os Termos-Chave da Análise do discurso*. Lisboa: Gradiva.
- Moeschler, Jacques. (2002). Speech act theory and the analysis of conversation (pp. 239–261). In: Vanderveken, Daniel & Kubo, Susumu (Eds.). *Essays in Speech Act Theory*. Amsterdam: John Benjamins.
- Moerman, Michael. (1988). *Talking Culture: Ethnography and Conversation Analysis*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Perrault, C. Raymond & Allen, James F. (1980). A Plan-Based Analysis of Indirect Speech Acts. *American Journal of Computational Linguistics*, 6 (3–4), 571–596.
- Power, Richard. J. D. & Dal Martello, Maria F. (1986). Some criticisms of Sacks, Schegloff, and Jefferson on turn taking. *Semiotica: Journal of the International Association for Semiotic Studies*, 58 (1–2), 29–40.
- Robinson, W. Peter. (2003). *Language in Social Worlds*. Blackwell Publishing.
- Roulet, Eddie. (1992). On the Structure of Conversation as Negotiation (pp. 91–101). In: Parret, Herman & Verschueren, Jef (Comp.). *(On) Searle on Conversation*. John Benjamins B. V.
- Sacks, Harvey, Schegloff, Emanuel A. & Jefferson, Gail. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*, 50, 696–735.
- Schegloff, Emanuel A. (2007). *Sequence Organization in Interaction: a Primer in Conversation Analysis* (1). Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R. (1992). Conversation (pp. 7–29). In: Parret, Herman & Verschueren, Jef (Comp.). *(On) Searle on Conversation*. John Benjamins B. V.
- Sinclair, John M. & Coulthard, Malcolm. (1975). *Towards an Analysis of Discourse*. Oxford: Oxford University Press.
- Sinclair, John M. & Coulthard, Malcolm. (1992). Towards an analysis of discourse (pp. 1–34). In: Coulthard, Malcolm (Ed.). *Advances in Spoken Discourse Analysis*. London: Routledge.
- Tuomela, Raimo. (2000). *Cooperation: a philosophical study*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

- Van Dijk, Teun A. (1980). The semantics and pragmatics of functional coherence in discourse (pp. 49–65). In: Boyd, Julian & Ferrara, Alessandro (Eds.). *Speech act theory: Ten years later. Special issue of Versus (Milano)*, 26–27.
- Van Dijk, Teun A. (1981). Episodes as units of discourse analysis (pp. 177–195). In: Tannen, Deborah (Ed.). *Analyzing Discourse: Text and Talk*. Georgetown: Georgetown University Press, Georgetown.
- Van Dijk, Teun A. (1983a). Dialogue and cognition (pp. 1–17). In: Vaina, Lucia & Hintikka, Jaakko (Eds.). *Cognitive constraints on communication*. Dordrecht: Reidel.
- Van Dijk, Teun A. (1983b). Cognitive and conversational strategies in the expression of ethnic prejudice. *Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse*, 3, 375–404.
- Van Dijk, Teun A. (1985). Introduction: Dialogue as discourse and interaction (pp. 1–11). In: Van Dijk, Teun A. (Ed.). *Handbook of Discourse Analysis*, 5 (3). London: Academic Press.
- Vucheva, Evgenia. (2008). *Estilística del español actual: Teoría y práctica del estilo*. Sofia: Editorial Universitaria „San Clemente de Ojrid“.

DISCOURSE: GUIDELINES FOR LINGUISTIC DIDACTICS

Abstract. The greatest opportunity to store, develop and use the knowledge about the target language (native or foreign) is raised by exposure to authentic discourse and its thorough interpretation. Discourse analysis theories are helpful in the foreign language teaching and in the achievement of a full comprehension of texts and task-based learning. This paper presents a general set of ideas, and provides a historical background of scholars interested in the use of language, its role and importance in context, and in interaction process, which is essential in successful language learning (in both written and spoken form) and communication skills development.

Assoc. Prof. Donka Mangatcheva, PhD

✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504, Sofia, Bulgaria
E-mail: dmangatcheva@gmail.com